

MAGYAR NYELVŐR

147. ÉVF. * 2023. ÁPRILIS–JÚNIUS * 2. SZÁM

**BALASSI „HAT” FÖLDRÉSZEN
BESZÉLGETÉS MOLNÁR PÁLLAL, EGY NEMZETKÖZI IRODALMI DÍJ
ALAPÍTÓJÁVAL**

A János vitéz angolul, Balassi Bálint számos más nyelven. Molnár Pál (1952) a Balassi Kard Művészeti Alapítvány elnöke, újságíró. Korábban dolgozott a Magyar Nemzetnél, a Heti Válasznál, majd a Híradó, a Gazdatévé, A Hét című tévéműsorok, a Vasárnapi Újság rádióműsor szerkesztője, 2011-től a Kossuth rádió főszerkesztője, illetve vezető szerkesztője volt. 2015-től a magyar kultúra terjesztését célul tűző presnaz.eu művelődési-művészeti hírportál szerkesztője. 1997-ben megalapította és azóta is szervezi a Balassi Bálint-emlékkard nemzetközi irodalmi díjat, amely a magyar irodalmat és nyelvet „hat” földrészre juttatja el. A díj mellett kardszentelő misét, bor- és bajnokbor-sereg-szemlét, Szent László-vacsorát is szervez – nyelvészek részvételével. Ezekről, valamint a gyöngyösiségről és a magyar kivételességről kérdeztem.

Molnár Pál (forrás: családi archívum)

Mind az öt földrészre eljutott már a Balassi-kard. Egyszer azt nyilatkozta: „Lengyel, cseh, orosz, kongói, olasz, portugál, török, francia, bolgár, örmény, brazil, észt poéta nyújthatta ki kezét a kardért.”

Amerikai kettő is. 2010-ben megkapta a kardot az a John Ridland, aki előzőleg hétéves munkával lefordította angolra a János vitézt. Később a kéresemre három Balassi-verset is átültetett, ehhez már segítségül hívta Peter V. Czipottot, a Los Angelesben született, két anyanyelvű Czipott Pétert. Ez utóbbi kiválóság az idén, 2023-ban vehette át a szablyát, miután harmincnegyzolc Balassi-verset átültetett amerikai angolra. Az ezeket a költeményeket tartalmazó kötet a szerkesztésében Toll és szablya – The Pen and the Sword címmel 2022 decemberében jelent meg a Kairosz Kiadónál. Két anyanyelv hatalmas adomány a műfordításhoz: Péter nemcsak érti, hanem élvezi is a Balassi-strófákat.

Balassit tömegesen már a magyarok sem olvassák, hogy lehet neki kultuszt teremteni Amerikában?

Valószínűleg nem lehet. Ám érdemes lépéseket tenni. Bejárható ösvény, ha azokra az amerikai egyetemekre, ahol még működik magyar tanszék, eljuttatjuk a most megjelent kötetet. Emellett irodalmi, zenei rendezvényeket kell tartani az ottani magyaroknak, és ők igenis hozzák magukkal az amerikai barátaikat. Nekünk párhuzamosan azon kell dolgoznunk, hogy Balassit tömegesen olvassák, szavalják, sőt énekeljék a Lajtától a Berecki-havasokig, a Dunajectól a Tengerszemelléig elterülő magyar térségben.

2023. február 14-én adták át az 50. szablyát, Fazekas József kardkovács mesterremekét. Mit kell tudni az 50. kitüntetetről?

A 68 éves Zalán Tibor a kortárs magyar irodalom elismert egyénisége. Nem csak verseket ír, ám a kardot a verseiért kapta. Fölötte igen örültem, amikor úgy fogalmazott: boldog a Balassi-kardtól. Már 23 éves korában írt egy remek Balassi-verset. Engem nagyon meglepett, hogy egy magyar fiatalember már 23 évesen ennyire mélyen érthette Balassit. Ehhez valóban költőnek kellett lennie.

A Balassi-kard a magyar nyelv és irodalom nemzetközi terjesztését, megismertetését jutalmazza. Kik kaphatják meg? Milyen teljesítmény áll egy-egy kitüntetett mögött? Mi a legjellemzőbb tevékenységi körük: irodalom, műfordítás, filológia, nyelvtanítás, közélet? Mennyire tükrözi ezt a 2000-ben kiadott gyűjteményes kötete: Rímek szablyaélen – Balassi-kardos költők és műfordítók antológiája?

A kitüntetendőnek elismert műfordítónak kell lennie a hazájában, több megjelent kötettel. Emellett néhány Balassi-verset le kell fordítania. Ez utóbbihoz már az én erőfeszítéseim kellene. Az első három-négy évben voltak olyanok, akik előzőleg is fordítottak Balassit. Ma már nincsenek ilyen irodalmárok. Bátorítani kell őket erre. Drámaiságában is szép az ausztrál Ross Gillett története. Noha a hetvenes években pár napot Budapesten töltött, egyáltalán nem foglalkozott a magyar irodalommal. Jómagam már régen kerestem olyan ausztráliai magyart, aki felkérhet egy ausztrál művészt a Balassi-fordításra: az amerikai John Ridlandre is így, az ausztráliai magyarjaink közreműködésével véletlenül találtam rá. És adódott egy alkalom: Csapó Endre ausztráliai magyar újságíró, főszerkesztő kapott egy itthoni kitüntetést, amelyhez én írtam a laudációt. Noha Endrét már húsz évvel korábban is ismertem, ekkor kértem meg, hogy a Balassi-kard ügyében segítsen. „Pali, ez meg lesz oldva” – válaszolta. Ő kérte meg Kapantzian Artúr ausztráliai magyar ügyvédet, hogy találjon műfordítót. Kapantzian Artúr ugyanis magyar irodalmi esteket szervezett az új hazájában. Csapó Endre 97 éves korában visszaadta lelkét a Teremtőnek. Ám az általa bátorított Kapantzian Artúr fölkérte a neves, hazájában sokszor díjazott Ross Gillettet az alkotásra. Az általam elküldött tizenöt Balassi-versből néhányat lefordított angolra, majd bemutatta Ross Gillettnek a versek hangzását. Ám kiderült, hogy Kapantzian Artúr súlyos beteg. A tőlem elkészülő levelét ma is őrzöm. Tehát amikor Ross Gillett megkapta a szablyát, már két kiválóság is elhunyt; olyan emberek, akik nélkülözhetetlenek voltak ahhoz, hogy az irodalomtörténetben először ausztrál költő fordítson anyanyelvére Balassi-verset. Ha a Halotti beszédet tartjuk a magyar irodalomtörténet kezdetének, akkor nyolc évszázad után először történt meg, hogy magyar alapítású irodalmi díj mind az öt kontinensre eljusson. Ezt a Balassi-kard teljesítette. Kinshasa-Kongóban is jelen van. Moszkvában is. Jurij Guszev pár nappal a kardceremónia előtt szomorúan hívott: Pali, nem tudok menni, mert lejárt a vízumom, és azt ilyen rövid idő alatt nem lehet elintézni. Két és fél óra múlva megvolt a vízum. Azért tartott ilyen sokáig, mert két órán át gondolkoztam azon, hogy kit hívjak föl telefonon. Akit fölhívtam, fél óra múlva jelezte, hogy a vízum kész. Már soha nem fogom megtudni, hogyan érte el, mert a kiváló polonista, Szalay Attila, az akkori külügyminisztériumi tisztviselő néhány évvel ezelőtt elhunyt. Jurijt egyébként az akkor még létező és orosz tulajdonban lévő Malév ingyen, a Balassi-kard támogatásaként hozta el Budapestre; az orosz nagykövetség szállásolta el. A mostani kitüntetettől, Czipott Pétertől tudtam meg, hogy Amerikában hat földrészt számolnak, mert ők Dél-Amerikát külön kontinensnek tartják. Nos, előzőleg már oda is behatolt a Balassi-kard. Nelson Ascher brazil mű-

fordító szintén a szülői házból szerzett nyelvtudását is felhasználva átültetett pár Balassi-verset braziliai portugálra. A díjátadáson beszédet mondott a brazil nagykövet asszony, és ott ült a Gellért Szálló gobelintermében Portugália nagykövet asszonya is. 2002-ben a kitüntetett Ernesto Rodriguest – aki lányait Balassi-versekből vett névvel kereszteltette meg, egyiküket Céliának hívják – a portugál nagykövet köszöntötte a „Blázi”-versek lefordításáért, ő üdvözölte a széksorokban ülő brazil nagykövetet. Kicsit hasonló volt a helyzet a lengyel és a cseh műfordítónő esetében is. A lengyel művész kitüntetésekor még nem, ám később a cseh műfordítónő kitüntetésekor már ott volt a lengyel és a cseh nagykövet asszony is, egymás mellett ültek nagy barátságban. Nekem ma is fontos, hogy az orosz nagykövet és egy bolgár nagykövet is fejből magyarul mondott beszédet a kardceremónián. A mongol diplomata mongol népviseletben mondta beszédét. A Rímek szablyaélen című kötetben már az említett külföldi költők fordításai az ő nyelvükön olvashatók. Ez már a harmadik kötet volt a Balassi-folyamatban. Az első, a Balassitól Utassyig tartó gyűjtemény még magyar költők műveit fogja egybe Kardtársak címmel. Jóval később jelent meg a Balassi kardtársai, ez már nemzetközi válogatás. Ezeket a könyveket is szerkesztőként jegyzem, és szerkesztőként éltem át élvezetes versélményeket. A határidő előtti egy-két napban ugyanis ömlöttek a számítógépre a versek. Természetesen csak a magyar költeményekbe tudtam belemerülni – bár az örmény versek betűalakjában hosszan gyönyörködtem –, de meglepő módon: egyáltalán nem fáradtam bele a sok vers olvasásába. Valószínűleg azért is, mert nem akármik kaptak Balassi-kardot, műveik a költészet csúcsát jelentik. Hallatlan kíváncsisággal faltam a versszakokat. A most megjelent Toll és szablya című kötetrel együtt mind a négy gyűjteményt a Kairosz adta ki. Eddig – az általam szerkesztettekkel együtt – húsz könyvem jelent meg, nagyrészt a Kairosznál.

Némelyik jelölt, kitüntetett neve egyáltalán nem ismert. Hogy kerül képbe valaki?

A magyar kitüntetettek közül mindenki ismert, hiszen mintegy két évtizedes költői múlt és jó néhány kötet kell ahhoz, hogy jelölt lehessen. A külföldi műfordítók közül valóban senki nem volt ismert előzőleg, már csak azért sem, mert irodalmi tájékozottságunk korlátos. Két-három évet kell dolgoznom ahhoz, hogy rangos külföldi irodalmár nyújthassa ki a kezét a szablyaért. Ennek 27 titka van: 27 év. Azóta dolgozom – rengeteg stresszt elviselve – a Balassi-folyamaton. Magyarországon rangos nemzetközi irodalmi díjat szervezni nemcsak fáradságos, hanem veszélyes is – erről majd az emlékiratomban. Sokat segít ez a nagy múlt, hiszen amikor egy külföldi irodalmár,

akit fölkérek fordításra, elkezdi tanulmányozni a világhálón a Balassi-kard történetét, nagyon rövid idő – néhány óra – alatt barátságos lesz.

Egy különleges és nem túl sokak által beszélt nyelvbe zárt irodalom terjesztése, utaztatása mennyire lehet sikeres? Különösen olyan korban, amikor a globalizmus alapvetően a kisebb nyelvek és kultúrák ellen dolgozik?

A siker és az eredmény között nagy különbség van. Jómagam ezt az Amerikában dolgozó hálózatkutató, Barabási Albert-László könyvei előtt is tudtam. Az ő művei csak megerősítettek engem abban, amit egyébként nemcsak tudtam, hanem meg is fogalmaztam. A különbség az, hogy én az eredmény szót használom ott, ahol ő teljesítményt mond, lehet, hogy ez csupán a szövegfordításból adódik. A Balassi-kard eredményességéről kőkemény tények szólnak. Hat kontinensre eljutott. Ez betonba ágyazott tény. Huszonhét év alatt huszonhét kardátadás történt. A másik jelentős magyar irodalmi elismerés, a Baumgarten-díj esetében húsz év alatt tizenkilenc díjátadás zajlott, igaz, itt közbejött az 1945-ös év, amelynek kezdetén Budapesten sok mindent lehetett csinálni, művészeti díj-átadást azonban nem. És következett a kommunizmus is, amelyben Baumgarten Ferenc Ferdinánd díját József Attila-díjra keresztelték át. Ám a Balassi-kardnak sem volt feltétlenül könnyű a történelem, hiszen az első két kardátadás még akkor történt, amikor a politikai vezetők kifejezték, hogy Wass Albertet nem szívesen látják idehaza. Mi gyorsan kitüntettük Wass Albertet is, akkor először két kardot adtunk át. De kormányoktól függetlenül: minden évben meg kellett küzdenünk a pénzügyi háttérért, mert a kultúra egyáltalán nincsen ingyen, nagy pénz kell hozzá. Tehát küzdenünk kell az értékvédelemért. A globalizmus pénzügyi buldózure ellen mi a kultúránk nagyszerűségét tudjuk fordítani: a magyar kivételességet.

A Balassi-kard köré irodalmi, nyelvi, közművelődési mozgalom is szerveződik: a kitüntetettek tevékenységének s általa a magyar nyelv és irodalom külföldi megjelenítésének bemutatása, ahogy említette, kiadványok, például antológiák megjelenítése. A Balassi Kard Művészeti Alapítvány milyen további művészeti közvetítő tevékenységet végez? Például mit jelent a Balassi-mise?

Rám eléggé hatnak a különleges szavak, a formás kifejezések. Maga a Balassi Bálint-emlékkard elnevezés is úgy keletkezett, hogy mintegy négy évtizede még szülővárosomban, Gyöngyösön néztem a televízió Híradóját, és hallottam, hogy a Magyar Rádió megalapítja a Karinthy-emlékgyűrű elismerést. Ez a szó, emlékgyűrű nekem rendkívül tetszett. Nem írtam le, de úgy emlékszem, talán már akkor kialakult a fejemben az emlékkard kifejezés,

lehet, hogy maga a Balassi Bálint-émlékkard is. Aztán jóval később a Valentin-nap adta meg a fordított lelki erőt, hogy ez ellen az importált „ünnep” ellen valamit tegyek. Zavart az is, hogy úgy láttam, hiába volt a rendszer-változás, a Kossuth-díjat szinte ugyanazok kapják, akik az előző rendszer értékrendjében is kapták volna. Kellott egy szuverén díj. Közbeszúrom: a Karinthy-émlékgyűrűt ma már Karinthy-gyűrűként adják; az „émlék” ki-maradt. Sebaj, az eredeti név betöltötte a hivatását. Hasonló hatással volt rám az is, hogy egy történelmi könyvben olvastam: kardszentelő mise. Ez a jelzős szerkezet is nagyon tetszett nekem, és hamar megvilágosodtam, hogy kard már van, azt meg kell szentelni. Tizennyolc éve elindult a zarándoklómise a határon túli magyar területeken is. Az eddigi legrangosabb helye egyértelműen a bécsi Stephansdom. Az ottani német sekrestyés szerint nyolcszázan voltunk jelen. Kétpüspökös mise volt, Kiss-Rigó László mellett a Várvidéken született horvát, de magyarosan írt nevű Egidius Zsifkovics volt a másik főpap. Őneki én adtam át egy oklevelet. Akkor a Kossuth rádióban dolgoztam, egy horvát kollégától megtanultam három horvát mondatot. A legnagyobb osztrák templomban két méterre az oltártól horvát szavakkal adtam át az oklevelet, ő pedig meghatottam magyarul köszönte meg. Emellett ami engem is meglepett: a mise a magyar Himnusszal ért véget. Már akkor belegondoltam, ha ugyanez nyolcvan kilométerrel keletebbre egy másik fővárosban történne meg, abból valószínűleg rendőrségi ügy lenne. Bécsben azonban a legteljesebb béke honolt. És béke honolt a legutóbbi Balassi-misén a Felvidéken, a kékkői várkápolnában is. Itt a zenei szolgálatot teljesítő Misztrál együttes elsőként a Boldogasszony anyánkat énekelte el. Hála a Mindenhatónak, az istentisztelet a legnagyobb békességben folytatódott. A Balassi-mise mellett van egy Balassi-kard borseregszemle is. „Vitézek közt ülven kedvem ellen sincsen / jó borral teli pohár” – írta a költőóriás. Ez a borverseny is zarándokol, eljutott már a Hegyaljától Sopronig, Villánytól a bükki Bogácsig. A borfajták között is tallózik: Kabar – ez volt a legutóbbi győztes. Szülővárosomban, Gyöngyösön a mátrai olaszrizlingek versenyeztek. A bajnokságot a kardceremónián a győztes borász adja át a költőknek, s idézheti Balassit: „Jó borokkal töltött aranyas pohárok / járjanak mi közöttünk...”

Számos további kezdeményezéséről mit lehet tudni: Európa-érem, Tinódi-lant, M. S. mester-díj?

Ezek közül az Európa-érem ma is eleven, a legutóbb a magyar újságírás doyenje, Magyaródy Szabolcs kapta meg. A 96 éves, Kanadában élő és alkotó kiválóság nem vállalta a hazautazást, ezért postán kapta meg Ligeti Erika – Isten nyugosztalja – alkotását, és a szentendrei Vincze László merítettpapír

oklevelét; ez utóbbi is épségben jutott át az óceánon. A másik két díj szünetel. A kultúrához pénz kell.

Milyen céllal indította el a középkori hangulatú vagy legalábbis szigorú forgatókönyv szerint zajló Szent László-vacsorákat. Tudomásom szerint Nyomárkay István nyelvészprofesszor is lelkes látogatója volt ezeknek az eseményeknek.

Még Carl Gustav Jungtól olvastam, hogy időnként élményekkel kell föl-
idézni a régmúltat. Ezen az alapon Attila-vacsorákat is szervezhettem volna, jómagam azonban megálltam a XI. századnál. Szent László történelmi nagyságát nem kívánom megvilágítani, azt a személyes nyilatkozatot azonban bátran megtehetem, hogy az ő alakja engem érzelmileg is megérint. Ehhez valószínűleg hozzájárultak azok a művészeti alkotások, köztük zeneművek, amelyeket az ő emlékezete ihletett a földi létből való eltávozásra utáni évszázadokban. A Szent László-vacsora is 27 éves múltra tekint vissza, június 27-én, neve napján összeül több mint tíz, kevesebb mint húsz férfi, köztük egy pap és egy zenész, és a Király személyes jelenlétében meghatározott szertartással vacsorázik. Hogy az Uralkodó hogyan van köztünk, ez a liturgia titka, ezt csak azok tudhatják meg, akik a vacsora résztvevői. Nemcsak Budapesten, hanem a Balaton déli és északi partján – utóbbi alkalommal Szeremley Huba pazar éttermében – is ott voltunk a Királlyal. Csak férfiak: itt nincs női kvóta. Csak magyarok, ám két alkalommal a lengyel származású Bańcerowski Janusz nyelvészprofesszor is jelen volt: hiszen Szent Lászlót lengyel édesanya szülte nekünk, magyaroknak. És igen, Nyomárkay professzor – Isten nyugosztalja – lelkes híve volt a Szent László-vacsoráknak. Két epizódot említek meg. Egyszer az egyik vacsorázó azzal bírálta meg engem mint ceremóniamestert, hogy amit csinálok, az nem demokratikus. Meg sem tudtam szólalni, mert Nyomárkay professzor közbekiáltott: „Ami ennél az asztalnál történik, az nem demokrácia. Királyság!” És ezzel a panasz el volt hártva. Egy másik alkalommal az egyik vacsorázó a liturgiára utalva azt mondta: én ne írjam neki elő, hogy ő vidám legyen. Ekkor is Nyomárkay professzor lépett közbe: „De igen. Előírja!”

Ha már a nyelvészeknél tartunk. Említette, de az életrajzából is tudható, hogy Gyöngyösön született és ott érettségizett. A helyi gimnáziumnak volt korábban igazgatója, a városnak pedig meghatározó értelmiségije Fülöp Lajos nyelvész, akit nemrég a Nyelvőr hasábjain köszöntöttünk 90. születésnapján. Mit kapott Gyöngyöstől, létezik-e „gyöngyösiség”, azaz gyöngyösi szellemiség?

Nagy megtiszteltetés, hogy a legutóbbi szilveszter napján Fülöp Lajos tanár úr felhívott telefonon és köszöntött, boldog új évet kívánt. Kezében tartotta friss könyvem, amelyet Gyöngyös – A Mátra kapuja címmel írtam. Ő is nagy Gyöngyös-rajongó, tőle tanultam ezt a kifejezést: „a Sárhegy és a Toka-patak között...” Igen, itt van a szülővárosom. Nem tanított engem, de itt Budapesten részt vett jó néhány kardceremónián. Ajándékozott nekem egy Balassi-szótárt, amelyet azóta is használok, a kezem ügyében tartok. A Gyöngyös-könyvem megírásához – természetesen gondos forrásmegjelöléssel – az ő korábbi köteteiből is merítettem, kitüntetés számomra, hogy a könyvemet dicsérte és lírainak nevezte. Azt a szót, hogy gyöngyösiség valószínűleg tőle hallottam először. Szerintem van ilyen, ámbar nehéz ezt az értéket körvonalazni. Nem köztudott, van egy enyhe gyöngyösi tájszólás, ezt az odalátogatók nem veszik észre. Jómagam hazalátogatásaimkor körülbelül két óra alatt visszazökkenek a gyöngyösi tájszólásba. Jellemző az ö-zés: férjéhez, testvéréhez, épületéhez... Saját szólásaink is vannak: öreg, mint a Sárhegy. Van egy Mérges-patak is, erre utal: Ne legyél mérges, mert a Mérgesbe sz...ni járnak... Pár éve a piaconál parkoltam, és egy ott beszélgető férfi odaszólt nekem: Milyen szép tiszta a kocsija! Azt hittem, kölcsön akar kérni, ám dehogy. Ilyen a város hangulata. Amit én onnan életem első bő két évtizedében kaptam, az minden bizonnyal egyfajta nyitott világszemlélet. Az én időmben a városban – nem mindenhol – a nyitott, baráti jellegű, közvetlen viselkedés volt jellemző az idegenek között is. És ott volt a város levegőjében a humor, de legalábbis a derű. Bölcséleti szintű gyöngyösi szellemiség szerintem nincs, de könnyen kialakítható lenne. Hazánk legnagyobb biedermeier költője, Vachott Sándor igazi gyöngyösi volt, imádta a Mátrát. Ma a városi könyvtár viseli a nevét. Testvéréről, Vahot Imréről kevesen tudják, hogy ő adta Petőfi elbeszélő költeményének a János vitéz címet, az eredeti cím Kukoricza Jancsi volt, ám Vahot a Pesti Divatlap gazdájaként ezt nem tartotta piacképesnek.

Említett tevékenységével, de pl. A dicsőség pillanatai című kötetével a magyar identitást is erősíteni kívánja.

Ugyan a 2000. évi hannoveri világkiállításról készült könyvem megírása előtt és írás közben sem fogalmaztam meg magamnak azt a célt, hogy a magyar identitást erősítsem, a kiállítás anyaga valószínűleg ezt a célt közelítette. És ez hatott a könyv megírására is, hiszen a májusi megnyitás után kezdtem írni, és augusztusban már kint volt a kész kötet az októberig tartó expón. Géryi Gábor, a magyar pavilon kormánybiztosa valószínűleg határozottabb célokkal bírt, de vélhetően ő is hagyta jó irányba sodortatni magát a menet közben fölmerülő remek ötletekkel. Egy expót máshogy nem is lehet, de

nem is érdemes szervezni. Igen, az a különleges magyar pavilon, Vadász György és építészcsapata alkotása és a benne bemutatott anyag – és a zene – olyan volt, hogy ha oda esetleg egy magyar látogató bement, akkor azzal a felismeréssel jött ki: jó magyarnak lenni. Noha a magyar identitást már második királyunktól, Orseolo Pétertől kezdve rengetegen akarták és akarják ma is aláaknázni, elég jól tartja magát. A magyar kivételesség olykor azokat is magával ragadja, akik a földgolyó távolabbi részéből érkeztek: aradi vértanúink több mint fele nem volt magyar, de a magyar szabadságért haltak meg – becsületből. Becsület – igen. Ez a magyar identitás fontos értéke. És a Tizenhármak mellett jó sok további példát sorolhatnánk föl, akár kevésbé hősiest is. Mindamellet az világosan, illúziók nélkül kell látnunk, hogy a magyar identitás csak nekünk, magyaroknak fontos. Senki más nem fogja helyettünk megvédeni. A dologban az a jó, hogy ez a küldetés rendkívül érdekes és izgalmas is. Gyönyörű kihívás a fiataljaink előtt. A magyar identitás a szürkeállományban van, ott, ezen a különleges helyen kell munkálkodnunk, és ott találjuk szemben magunkat a ravasz és gátlástalan ellenfelekkel, sőt ellenségekkel. Szinte mindennap kell gondolkoznunk, felismernünk, cselekednünk – hatnunk, alkotnunk és gyarapítanunk.

A presnaz.eu aktuális művelődési-művészeti hírportál sajátossága a mindig időszerű jelenséggel foglalkozó három kérdés – három válasz interjútechnika. Miért éppen ez?

Az elmúlt években beigazolódott: a három kérdésre adott válaszban minden lényeges elmondható. Az is szempont, hogy a válaszokat az alanyok a saját klaviatúrájukon írják. Ez azért is jó, mert minden félreértés elkerülhető, emellett nem riadnak meg attól, hogy túl hosszú szöveget kell írni. Több professzor és püspök adott már interjút a Présháznak. A fősodor médiából kirekesztett kiváló művészek is kedvelik.

Én háromnál többet kérdeztem, de azt hiszem, indokolt volt.

Balázs Géza
egyetemi tanár

Színház- és Filmművészeti Egyetem, Budapest
Partiumi Keresztény Egyetem
Nyelv- és Irodalomtudományi Tanszék, Nagyvárad
E-mail: balazs.geza@szfe.hu
<https://orcid.org/0000-0003-3440-2959>